

В збірці зібрано інформацію про 25 експозицій з космонавтики, розташованих в музеях Дніпра, Єнакієво, Житомира, Кисва, Краматорська, Кременчука, Переяслава, Полтави, Почаєва, Харкова, Ялти.

Дані по музеям на окупованих територіях надані станом на 2013 р.

Редакційна колегія: Дячук І.Д., Локтсва А.В.,

Місяць Н.К., Четвертак В.В

Художник: Дубінін Ю.О.

Використані фото Ю.О. Дубініна, Н.Е. Колесник.

та фотоматеріали з фондів музеїв які увійшли в збірку.

Житомир, 2020

Дорогі друзі!

У світі існує безліч різноманітних музеїв, серед яких особливе місце посідають музеї космонавтики. В цих музеях об'єднуються минуле, сучасне та майбутнє, колекції містять значний пласт предметів сучасності, культурно-освітня діяльність охоплює майже всі цільові групи. У такий спосіб музей реалізує свою соціальну місію – зосередження найкращого досвіду, якого набуло людство за час космічної ери.

У наш час значно підвищується соціальна роль «космічних» музеїв, адже їх діяльність тісно пов'язана з розвитком туризму, сучасних освітніх технологій, відображенням рівня наукового знання. Музей прагнеть засвоїти модерні виміри культури, відкриваючи двері для творчих професіоналів, будучи своєю незалежною політикою в сфері комунікацій, акцентуючи увагу на сучасній інтерпретації музейних колекцій.

В Україні діє понад 30 музеїв космічного профілю різних форм власності і підпорядкування. Більшість з них виникла у радянські часи. Тоді вони існували як закриті «галузеві наукові установи», як правило, в межах засекречених підприємств. Накопичено цінні архіви, які все ще недоступні широкому загалу. Сьогодні, в нас є шанс відкрити ці колекції для всіх шляхом віртуальних експозицій та інтерактивних методик.

Проте, відсутність системних комунікацій, нестача стандартів для опису, зберігання та експонування «космічних» предметів, застосування різних критеріїв при віднесенні музейних предметів до Державної частини Музейного фонду України вимагають посилення професійної взаємодії. З цією метою Музей космонавтики ім. С.П. Корольова у м. Житомирі виступив ініціатором зібрати в одному виданні інформацію про сьогодення «космічних» експозицій в Україні. Велику зацікавленість історія космонавтики в Україні викликає і у наших зарубіжних партнерів, тому, в подальшому, в наших планах створити англомовний онлайн ресурс, який буде інформувати всіх бажаючих про діяльність музеїв космічного профілю в Україні, у тому числі і наших колег – членів Музейного комітету Міжнародної астронавтичної федерації, членом якої Музей космонавтики ім. С.П. Корольова став в 2013 р.

З Україні формується музейне «космічне» співтовариство - чудовий професійний клуб, де спільні заходи, та професійні зустрічі відбуваються у дружній атмосфері, сприяють виявленню специфічних проблем музейної справи та визначення шляхів їх вирішення у сучасних умовах. Ми запрошуємо до співпраці колег, які з певних причин не змогли взяти участь у першому виданні зібранки, присуднитися до нашої справи, надсилати нам свої інформаційні матеріали з метою випуску другої частини видання з розповіддю про музейні експозиції, які мають усі підстави належати до музейного космічного співтовариства.

З поговою і найкращими побажаннями творчої співпраці,

Ірина Дячук,
директор Музею космонавтики ім. С.П. Корольова
Житомирської обласної ради

**К3 «МУЗЕЙ КОСМОНАВТИКИ ІМ. С.П. КОРОЛЬОВА»
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Адреса: Україна, м. Житомир, вул. Дмитровська, 5

Тел. +38(0412) 47-26-27

e-mail: post@cosmosmuseum.info, сайт: www.cosmosmuseum.info

Павільйон Космос

Музей космонавтики ім. С. П. Корольова у м. Житомирі, створений на батьківщині видатного вченого, Головного Конструктора перших ракетно-космічних систем, академіка С.П. Корольова.

Музей заснований у 1970 р. за підтримки Президента НАН України академіка Б.С. Патона. З того часу у музеї побувало близько 3 мільйонів відвідувачів з різних країн світу. Музейна колекція нараховує понад 14 тисяч предметів Державної частини Музейного фонду України, з яких третина має світове значення. До складу музею входять експозиції Меморіального будинку-музею академіка С. П. Корольова та павільону «Космос».

Експозиція Космос

Меморіальний будинок-музей С.П.Корольова

Ретро екскурсія

Експозиція Меморіального будинку-музею академіка С.П. Корольова була створена за спогадами матері вченого – М.М. Баланіної. Занурюючись в атмосферу початку минулого століття, а потім, знайомлячись з експозицією зали наукової біографії вченого, відвідувачі дізнаються про родину, дитинство і роки навчання С.П. Корольова, а також – про історію зародження, становлення і розвиток космонавтики через призму особистості Головного Конструктора, його життєвого шляху і наукової діяльності.

Експериментальна експозиція «Космос» побудована на основі світоглядної концепції, яка відображає заповітну мрію людства – проникнення у космос. Космонавтика представлена як соціально-культурне явище, що започаткувало формування космічної техніки, серед яких –

капсула космічного корабля «Союз-27», і натурийний зразок ПСЗ «Орел-3», місячний ґрунт і метеорит, знайдений в Намібії наприкінці 19 ст., космічне спорядження і моделі світових ракет-носіїв, рідкісні прилади та інструменти тощо.

Цілієному розумінню єдності мікро та макрокосмосу сприяє незвичайне художнє

Аварійно-рятувальний скафандер Сокіл

Макет космічного апарату Лунохід-2

рішення експозиційного простору (автор – народний художник України А. В. Гайдамака), що перетворює музей у вітвір мистецтва.

Завдяки поєднанню просторових рішень експозиційного простору, світлових і кольорових ефектів, музичного супроводу, відвідувачі мають можливість через змістовну і захоплючу подорож експозицією доторкнутися як до історії космонавтики, так і до сучасних реалій, відчути себе причетними до історичних епох і подій.

Особливо яскраво концепція музею втілюється у його культурно-просвітницькій діяльності, яка виражається у проведенні різноманітних культурних акцій, фестивалів, виставок та конкурсів. Музей отримав міжнародне визнання, ставши у 2013 р. членом Міжнародної астронавтичної федерації і увійшовши до ІІ Музейного комітету та Комітету з питань наукових та соціальних організацій, отримавши повноваження Національного координатора Всесвітнього тижня Космосу в Україні.

Сьогодні Музей космонавтики ім. С.П. Корольова як культурний проект враховує динаміку розвитку інновацій і подій, що відбуваються в світовій музейній сфері, впливає на формування в суспільстві національної гордості за свою космічну історію та віру у космічне майбутнє.

Діти в музеї після майстер-класу Ракета власними руками

Крісла для відвідинців в музеї

P-12

МУЗЕЙ ЖИТОМИРСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ СЕРГІЯ ПАВЛОВИЧА КОРЛЬОВА

Адреса: Україна, м. Житомир, проспект Миру, 22
Телефон: +38(0412) 48-30-19
zvir@kvvdv.dod.ua

Музей Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова створений у 1969 році. З цього ж часу військовий навчальний заклад розпочав підготовку фахівців за напрямками, пов'язаними з космічними технологіями.

Постановою Кабінету Міністрів України №2221 від 8 грудня 1999 року військовому інституту присвоєно ім'я конструктора ракетно-космічних систем С.П. Корольова.

Діяльність музею спрямована на популяризацію серед молоді знань про теоретиків та практиків освоєння космічного простору - вихідців з України.

Одна з експозицій музею відображає історію запровадження та розвитку у навчальному закладі космічних технологій від зображення ракетно-космічної оборони до сучасних систем космічної розвідки. Тут експонуються макети космічних ракет, особисті речі космонавтів та предмети, що побували в космосі, а також фото та книги космічної тематики.

7

Фрагмент експозиції

Фрагмент експозиції

8

ПРИВАТНИЙ ПРОЕКТ «МУЗЕЙ ФАНТАСТИКИ І КОСМОНАВТИКИ»

<https://www.facebook.com/ShevelaYura/> shevelayura@i.ua

Тільки по-справжньому захоплена людина може захопити інших людей, особливо якщо це діти! Проект «Музей Фантастики і Космонавтики» заснований приватним колекціонером , бібліографом української фантастики Юрієм Олексійовичем Шевелою. Почавши читати в 4 роки, а в 12 років вже назавжди «захворівши» фантастикою та космонавтикою, Ю. А. Шевела присвітив своє життя Книгам. І не тільки! Він зібрав величезну бібліотеку та колекцію експонатів з історії, астрономії та космонавтики, став одним з кращих бібліографів фантастики на пострадянському просторі, але при цьому завжди прагнув до того, щоб його захоплення приносило користь, а не стало мертвим вантажем, яке припадає порохом на поліцях. Він цілеспрямовано йшов до своєї мети - створення Музею Фантастики і Космонавтики - живого музею, у якому можна було працювати.

У 2000р. створив Клуб любителів фантастики «Лоцман Фантастики» для дітей, який пропрацював до 2002р.

У 2008р. відродив КЛФ «Лоцман Фантастики», але вже для дорослих. У 2011р. створив у Києві Музей Фантастики і Космонавтики, в цьому ж році був відкритий КЛФ для дітей.

Не дивлячись на фінансові труднощі, та зміну вже декількох пріміщень, музей продовжує працювати та активно співпрацює з науковцями, письменниками-фантастами та іншими КЛФ, зі школами

Ю.О. Шевела на тлі своєї колекції

та освітніми організаціями, фондом братів Кличко та видавництвами. У 2014р. брав участь у Першій Всеукраїнській виставці «Всесвіт у фокусі».

У 2015р. стала визначна подія: співробітництво з Музеєм Космонавтики ім. С.П. Корольова Житомирської обласної ради, та AtmAstera 360 / Київським планетарієм, і започаткування масштабного проекту – мета якого створення Музею Фантастики і Космонавтики. Перша ластівка проєкту – Виставка «Космос: Машини часу», яка відкрилася 18 березня 2015р і працювала до кінця травня. 1 серпня 2015р. у Музеї Космонавтики ім.. С.П. Корольова відкрилася авторська виставка «Земні символи Космічної ери», яка працювала до 1 жовтня.

У жовтні 2015р. приймав участь у інтерактивній виставці «Погляд у Всесвіт», яка відкрилася у Музеї Космонавтики ім. С.П. Корольова, у 2016р. Ця виставка експонувалась в «Українському домі»(м.Житомир), у 2017/18р у Національному науково-природничому музеї НАН України, у 2019/20р, у Державному історико-архітектурному заповіднику Чернігів стародавній»(м.Чернігів). У 2019/20р у Музеї авіації України ім. О.К. Антонова пройшла авторська виставка «Новорічний космос», у 2020р – виставка «Земні символи космічної ери».

З 2015 р. був завідувачем секції науково-просвітницького проєкту «Всесвітня, пространство, врем'я».

Юрій Шевела активно проводить лекції та майстер-класи з астрономії, історії космонавтики та краснавства, співпрацює з багатьма музеями, планетаріями та обсерваторіями України.

Ю.О.Шевела

**ВІДДІЛ ІСТОРІЇ АВІАЦІЇ ТА КОСМОНАВТИКИ ІМ. І.І. СІКОРСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО МУЗЕЮ ПРИ НАЦІОНАЛЬНОМУ
ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ УКРАЇНИ «КІЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ
ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО».**

Адреса: Україна, м. Київ, вул. Перемоги, 37, корп. 6Б.
Tel. (+38044) 204-86-40, (+38044) 204-81-37
сайт: <http://museum.kpi.ua>; e-mail: museum@kpi.ua; aviakosm@mail.ru

Музей історії космонавтики при Федерації космонавтики України був створений у 1991 році ветеранами космодрому Байконур – учасниками запусків в космос 1-го ШСЗ, Ю.О. Гагаріна, міжпланетних станцій «Луна», «Венера», «Марс». З 2008 року входить до складу Державного політехнічного музею при НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського» на правах окремого відділу.

Музей розповідає відвідувачам про теоретиків освоєння космічного простору К.Е. Цюлковського, Ю.В. Кондратюка, головних конструкторів ракетно-космічної техніки С.П. Корольова, В.П. Глушко,

Перший штучний супутник Землі
(копія, M 1:1)

М.К.Янгеля, В.М. Челомея, Г.С. Лозинського та ін.

У музеї виставлені унікальні експонати, багато з яких побували у космосі: обгорілий корпус спускового апарату космічного корабля типу «Восход», рульові ракетні двигуни та камера згоряння ракети-носія «Союз», прилади системи телеметрії та системи керування польотом ракет і космічних кораблів та ін.

Велику зацікавленість у відвідувачів викликає технологічний макет спускового апарату АМС «Венера-4», глобус Місяця, на якому можна подивитися на його зворотну сторону, зразки космічної їжі, тренажерний комплекс з імітаціями зоряного неба на якому космонавти відпрацьовують елементи орієнтування у відкритому космосі, парадні кітепі першого космонавта-українця П.Р. Поповича та льотчика-космонавта О.А. Леонова, який вперше у світі вийшов у відкритий космос, а також експонати, подаровані музею представниками різних країн світу – США, Китаю, Японії та ін.

Двигунна установка балістичної ракети середньої дальності Р-12
Рідинний ракетний двигун РД-214

Апаратура запису телеметричної інформації з пілотовального пункту космодрому Байконур

Пункт оператора тренажерного комплексу Центру підготовки космонавтів з імітаціями зоряного неба.

Спускова капсула космічного апарату, що побувала в космосі

МУЗЕЙ КОСМОСУ НАЦІОНАЛЬНОГО ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНОГО ЗАПОВІДНИКА «ПЕРЕЯСЛАВ»

Адреса: вул. Ліговисна, 2, м. Переяслав-Хмельницький, Київська обл., 08400
Тел.: : +380456752855
сайт: www.miez.com.ua, е-mail: spaceniez@gmail.com

Церква святої Параскеви
(предміщення, у якому
розміщений Музей космосу)

Музей космосу (до 2003 року – Музей світопізнання та мирного освоєння космосу) був відчинений 27 березня 1979 р. Експозицію музею створено в приміщенні пам'ятки народної архітектури – церкви св. Параскеви (1981 р.) із с. В'юнице Переяслав-Хмельницького району.

Ідея створення музею належала М.І. Сікорському, але важливий вплив на її формування мали академік О.Ю. Ішлінський та доктор технічних наук С.В. Малашенко. Завдяки сприянню останніх була розпочата активна науково-експедиційна робота, що

Фрагмент експозиції Музею
космосу

дозволила зібрати велику кількість цікавих предметів.

Нині експозиція налічує понад 450 експонатів, що розташовані в п'яти залах. Центральне місце в ній займає маятник Фуко. Навколо нього експонуються макети космічних апаратів, окрім складових космічних кораблів та ракет-носіїв. Зокрема макети: штучного супутника Землі, двокамерного рідинного двигуна РД-219, некерованої двоступінчастої метеорологічної ракети М-130, спускового апарату автоматичної станції «Венера-7», автоматичного апарату «Луноход-1» тощо. Значна частина експонатів пов'язана із забезпеченням нормального функціонування організму людини на різних стадіях космічного польоту: харчові продукти, медичні засоби, декілька типів спеціального спорядження (гідрокомбінезон космонавта, костюм водяного охолодження, скафандр аварійного типу «Сокіл К» (СК-11) та скафандр для виходу у відкритій космос типу «Яструб»).

Окрему групу експонатів складає обладнання, призначене для підготовки та супроводу польотів, підтримки зв'язку з космонавтами. Вітрини музею також містять особисті речі космонавтів. Один із розділів музею розповідає про сучасні досягнення української космічної галузі. Експозицію органічно доповнюють мистецькі твори: скульптури, картини тощо.

Костюм водяного охолодження, скафандр
аварійного типу «Сокіл К» та скафандр для
виходу у відкритий космос «Яструб»

Рідинний ракетний двигун РД-219

Макет автоматичного апарату
«Луноход-1»

ВОРОНОВИЦЬКИЙ МУЗЕЙ ІСТОРІЇ АВІАЦІЇ ТА КОСМОНАВТИКИ

Адреса: Вінницька обл., Вінницький р-н, смт Вороновиця, вул. Козацький Шлях, 26
Телефон: (043) 259-74-59

Музей знаходитьться в триповерховому маєтку Грохольських – Можайських (2500 м.кв); Пам'ятка архітектури України XVIII ст.; Парковий комплекс (4 г); «Перлина Поділля» (з 2007 року.)

Маєток в 1867 р. був приданий Миколою Федоровичем Можайським, - брат якого Олександр Федорович Можайський (1825-1890рр) - майбутній винахідник первого літака, який у 1869-1876 рр. проживав у селищі Вороновиця. Саме перебуваючи в Україні вперше задумав збудувати в 1873 році свій майбутній літак.

Історія музею починається у травні 1971 року. Експозиція сучасного музею розташована в 3-х парадних залах другого поверху. Основу експозиції складають документи, фотографії, книги, особисті речі, малюнки О.Ф. Можайського, написані ним в сер.50-х рр. XIX ст., макет моделі літака О.Ф.Можайського (1884 р.), музякі літаків вітчизняного виробництва: К-1, К-2, К-7, Пo-2, Ту-2, Ту-95, сучасне літотехнічне спорядження, зброя, а також предмети, що належали О.Можайському та С.В.Гризодубову.

В експозиції музею значне місце відведено відображенням первісних кроків людини в космосі, зроблену космонавтів. У розділі „Становлення та розвиток космонавтики“ діє стаціонарна виставка „Космічна ера“: макети космічних ракет, місяцехід, космічна гармата, продукти харчування космонавтів, фото космічної тематики, книги, астрономічні мапи.

Фрагмент експозиції

Набір продуктів харчування для космонавтів

Макет автоматичного апарату «Лунокход-1»

НАВЧАЛЬНО-ВИСТАВКОВИЙ КОМПЛЕКС НАЦІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРА АЕРОКОСМІЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ ІМ. О.М. МАКАРОВА

Адреса музею: 49005, м. Дніпро, пр. Гагаріна , 26 (адр. №503)
тел./факс: +38(056) 713-57-56, +38(056) 713-58-81

сайт: <http://www.unacc.dp.ua/education/nvk.htm>, e-mail: ncaomu@email.dp.ua

З метою пропаганди дослідження вітчизняної аерокосмічної галузі, формування у дітей і молоді інтересу до авіації, космонавтики і науково-дослідницької діяльності в Центрі функціонує і розвивається єдиний в Україні та Європі презентаційно-виставковий комплекс виробів національної ракетно-космічної галузі, який сьогодні використовується ДКА України та підприємствами як презентаційний майданчик для проведення міждержавних переговорів. У залах навчально-виставочного комплексу експонуються: галерея портретів видомих людей, що стояли біля витоків освоєння космосу, та провідних спеціалістів ДКБ "Південне", ВО "ПМЗ" та ін.; зразки космічних апаратів у натуральну величину від найперших до унікальних багатофункціональних, призначених для моніторингу Землі, виготовлених на ВО "ПМЗ" і розроблених у ДКБ "Південне"; макети бойових ракет; фрагменти і деталі ракетно-космічної техніки; експозиції, присвячені життедіяльності головного конструктора ДКБ "Південне" М.К. Янгеля і генерального директора ВО "ПМЗ" О.М. Макарова.

Створено експозицію ракет-носіїв, космічних апаратів, виробів ракетно-космічного призначення відвідує близько 25 000 чоловік на рік, серед яких урядові делегації та дипломати інших держав, бізнесмени, туристи, громадянин України. Також комплекс використовується як професійна і лабораторно-технічна база для підготовки фахівців для ракетно-космічної галузі.

На відкритому майданчику виставочного комплексу у натуральну величину представлена вироби виготовлені ВО "ПМЗ" розробок ДКБ "Південне" та ракети ППО різного призначення.

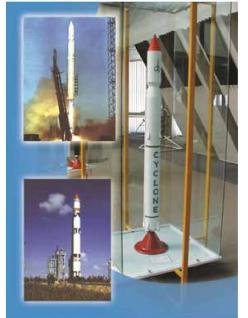
Макети КА серії «Інтеркосмос»

Фрагмент експозиції (в центрі - КА «Океан-О», запуск якого здійснюється з метою збору даних про стан світового океану)

Рідний ракетний двигун РД-861 К
для створення тяги і управління
РН «Циклон-4»

Макет РН «Циклон»

Відкритий майданчик виставочного комплексу: вироби виготовлені ВО "ПМЗ"
розробок ДКБ "Південне" та ракети ППО різного призначення.

МУЗЕЙ РАКЕТНО-КОСМІЧНОЇ ТЕХНІКИ КОЛЕДЖУ РАКЕТНО-КОСМІЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Адреса музею: 49089, м. Дніпро, вул. Макарова, 27
Контактний телефон: (056)792-36-22
сайт: www.dkrkm.org.ua e-mail: dkrkm.dnu@gmail.com

Коледж був заснований 25 жовтня 1944 року, як базовий навчальний заклад Дніпровського автомобільного заводу.

З 1 вересня 1951 року наказом Міністра озброєння СРСР коледж перейменовано у механічний. Коледж перетворюється у провідний навчальний заклад з підготовки спеціалістів для ракетно-космічної галузі СРСР.

З 1997 року коледж входить до структури Дніпровського національного університету.

Значний внесок у становлення та розвиток коледжу, створення навчально-матеріальної бази, в підготовку кваліфікованих спеціалістів внесли видатні спеціалісти – керівники ВО «ІМЗ», ДКБ «Південне» В.С. Будник, М.К. Янгель, В.Ф. Уткін, О.М. Макаров, Л.Д. Кучма, С.М. Конюхов, Ю.С. Алексєв.

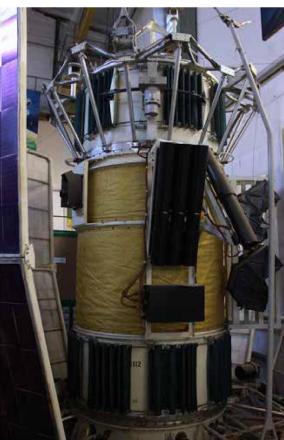
Осібливим місцем освітньому закладу займає музей ракетно-космічної техніки коледжу ракетно-космічного машинобудування Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Базовими експонатами музею є: міжконтинентальна балістична ракета 8К67(МБР Р-36), орбітальний блок 8Ф021 МБР Р-Зборб (ОР-36), рідинний реактивний двигун (РД 8Д52), автоматичні універсалні орбітальні станції на основі базових платформ АУОС-3, АУОС-СМ.

Вид на міжконтинентальну балістичну ракету 8K 67M (МБР Р-36) з боку маршевих двигунів

Орбітальний блок 8Ф021 МБР Р-Зборб (ОР-36) вид з боку

Міжконтинентальна балістична ракета 8К67(МБР Р-36) вид з верху

Автоматичні універсалні орбітальні станції на основі базових платформ АУОС-3, АУОС-СМ.

КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ МУЗЕЙ ІСТОРІЇ АВІАЦІЇ ТА КОСМОНАВТИКИ

Адреса: Першотравнева вулиця, 57А, Кременчук, Полтавська область.
Телефон: +38 (0536) 74-04-58

Музей історії авіації та космонавтики в Кременчуці був заснований з ініціативи історика та ентузіаста А. Бищенко в 2014 році. Експозиція музею висвітлює події, пов'язані з місцевою історією авіації, але в цілому побудована на темі Другої світової війни. У музеї представлені моделі військових літаків, фотографії, цивільна і військова форма пілотів як часів Великої Вітчизняної війни, так і сучасності, предмети побуту, документи, зразки зброй, нагороди та багато іншого, що заворожує відвідувачів і переносить в атмосферу тих часів.

Фрагмент експозиції

Фрагмент експозиції

Фрагмент експозиції

Фрагмент експозиції

МУЗЕЙ ПАТ «НОВОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»

Новокраматорський машинобудівний завод (НКМЗ) має славетну історію як один з наймогутніших в Україні і світі заводів тяжкого машинобудування. Зала спеціальної техніки музею розкриває те, про що багато років мовчали заводські оборонники.

Роботи у галузі ракетно-космічної техніки розпочалися тут у 1950 р. з отриманням завдання на виготовлення установників лафетного типу 8У22, 8У24, кранів 8Т21 і спеціальних пристрій-полозків для запуску літаків типу літак-снаряд.

З 1953 р. на заводі освоїли пускові ракетні установки. Тут створювалося обладнання для легкої крилатої ракети (проект «Буря» ОКБ-301 С.А.Лавочкіна). Науковим керівником проектів був М.В. Келдіш. Головним конструктором спеціального пускового пристрою на зализничній платформі став В.І.Капустинський. Всього було створено 19 ракет «Буря».

НКМЗ виготовляв деталі і вузли установника 8У25 для ракети Р-5 ОКБ-1 С.П.Корольова. Нову ракету конструкторський колектив під керівництвом провідного конструктора ОКБ-1 Д.Козлова і спеціalisti дослідного заводу побудували за рік. Новокраматорці брали участь у всіх стартах Р-5, а також в операції «Байкал». Таку назву мав перший пуск Р-5М із штатним ядерним бойовим зарядом потужністю 80 кТ, що у чотири рази перевищує потужність першої атомної бомби, яку зірвали над Хіросімою.

Паралельно з серійним випуском установників 8У25 на НКМЗ почалося освоєння виробництва кабін обслуговування 8У216. Стартовий майданчик №1 космодому Байконур, з якого 4 жовтня 1957 року полігнат у космос перший штучний супутник Землі, був оснащений виробом 8У216, що для загалу визначався як кабіна обслуговування для ракети Р-7. Кабіна добре зарекомендувала себе і оригінальністю рішення, і якістю виготовлення.

Згодом для стартового комплексу надходило наземне технологічне обладнання: установник 8У221 та пусковий стіл 8У222. Столів виготовили 18 одиниць.

У залі спецтехніки є модель наземного обладнання ракетної системи «Енергія – Буран». Це унікальне обладнання, у процесі проектування якого було знайдено і реалізовано принципово нові рішення, що не мали аналогів у радянській та зарубіжній практиці. Це був прокси воєністу космічних масштабів. Машина побудована з надскладних механізмів і агрегатів, важила 2760 т, мала довжину 66 м, ширину 29,5 м, висоту 21 м. 15 листопада 1988 року відбувся успішний запуск системи «Енергія-Буран». У коротких рідаках повідомлення ТАРС відзначалося, що «у процесі старту і польоту ракети-носія підтверджена правильність вибраних інженерно-конструкторських рішень, висока надійність її конструкції, двигунів обох ступенів і систем керування, обладнання та апаратура стартового комплексу працювали нормально». Автори агрегату 17112 були висунуті на здобуття Державної премії СРСР, проте ця робота не встигла отримати високу оцінку – Радянського Союзу не стало.

Загалом спецвиробництвом було створено близько 140 типів машин.

Фрагмент експозиції

Макет РКК Енергія-Буран

ПОЧАЇВСЬКИЙ ІСТОРИКО-ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ

Адреса: 47025 вул. Банкова, 1, м. Почайв, Кременецький р-н, Тернопільська обл.
Телефон: +38(03546) 6-11-54;
e-mail: pochayiv_museum@ukr.net

Почайвський історико-художній музей засновано у 1959 році як кімнату атеїзму при міському будинку культури. Невдовзі він став відділом Тернопільського обласного краєзнавчого музею. За час свого існування музей неодноразово змінював підпорядкування, категорію, назву, приміщення. Останній називався «Почайвський історико-художній музей» він отримав у 2000 році, а у 2008 році в історичній бу дівлі колишнього Українського коопераційного банку була відкрита нова експозиція музею.

Особливістю експозиції Почайвського історико-художнього музею є наявність окремої залі «Людина і космос». За основу експозиції взято експонати, зібрані ще у 80-ті роки минулого століття. Експозиція цього залу користується великою популярністю. Одним із найбільш цікавих для відвідувачів експонатом є амортизаційне крісло із космічного корабля, призначене для полегшення сприйняття космонавтом перевантажень (25-30 д.). Крісло має силовий каркас, індивідуальний ложемент, амортизатори і встановлене під кутом 78 градусів, який є оптимальним кутом між лінією перевантажень та лінією спини.

У експозиції знаходяться: оригінальний гідрозахисний костюм, легкий скафандр типу «Лінгвін», польотний скафандр льотчика-космонавта Ляхова В.А., таєм космонавтів, за собів з'язку та забезпечення життєдіяльності космонавтів. У залі експонується частина тематичної колекції значків (450 шт.), найперші з яких датуються 1957 роком.

Моделі земної кулі у розрізі, макети: першого штучного супутника (1:1), кораблів «Восток», «Союз», «Прогрес», орбітальних станцій «Салют – б» та «Мир» (1:10), модель «Луноход – 2» (1:2) завдяки тематичному художньому розпису залу (худ. Сімашук В.М.) органічно об'єднані в одиний комплекс.

У залі використано ряд художніх творів мистецтва у числі яких, роботи відомих художників Лободи, С. Удіна, Я. Омеляна, побелен ручної роботи, присвячений польоту радянсько-болгарського екіпажу Н. Рукавишникова та Г. Іванова. Саме завдяки використанню творів мистецтва та настінному розпису, розділ «Людина і космос» не суперечить профільному напрямку історико-художнього музею.

Макет першого штучного супутника Землі (1:1)

Фрагмент експозиції: макети КК «Прогрес», ОК «Мир» та ОС «Салют-б», гідрозахисний костюм «Форель» та павантажувальний тренувальний костюм «Лінгвін»

Скафандр льотчика-космонавта Ляхова В.А. та макет автоматичного апарату «Луноход-2» (1:2)

СНАКІЄВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ ІМЕНІ ГЕОРГІЯ БЕРЕГОВОГО
МУЗЕЙ КОСМОНАВТА ГЕОРГІЯ БЕРЕГОВОГО

Адреса: Україна, Донецька обл., м. Снакієве, вул. Щербакова, 120
Тел. +38(06252) 2-56-11

Музей має унікальний зал космонавтики з експозицією «Зоряній син Донбасу», що присвячена життю та діяльності двічі Героя Радянського Союзу, льотчика-космонавта, генерал-лейтенанта авіації Георгія Тимофійовича Берегового. Значна частина раритетів подарована музею самим Г.Т. Береговим та членами його родини. Унікальні експонати, занесені до Державної частини Музейного фонду України розповідають про становлення та розвиток вітчизняної космонавтики. Тут представлений капсула та габаритний макет побутового відсіку космічного корабля «Союз», скафандри СК-2 та «Яструб» для виходу у відкритий космос, космічні інструменти та пристлади для роботи на орбітальній станції першого покоління «Салют», набір продуктів харчування космонавтів, особисті речі Г.Т. Берегового, серед яких плакти всіх нагород, військовий плащ генерал-лейтенанта авіації, цікаві документи та фотографії.

В музеї зберігається 14000 музейних предметів, з яких 1000 виставлено в експозиції.

(Інформацію про музей надано у 2013 р.)

Фрагмент експозиції

*Скафандр для виходу у відкритий космос
«Яструб»*

*Фрагмент експозиції «Зоряній син Донбасу»:
кітель з нагородами генерал-лейтенанта
авіації, льотчика-космонавта Г.Т. Берегового*

Макети спускового апарату та побутового відсіку КК «Союз»

**МУЗЕЙ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ ІМЕНІ ІВАНА КОЖЕДУБА**

Адреса: м. Харків, в/т Трінклера, 5а
Телефон: 380667233322, 380960127323
e-mail: voennoistorichnyimuzei@gmail.com

Музей ХНУПС був створений в червні 2010 р. на базі музейних експонатів розформованих 9-ти військових училищ та двох військових академій.

Історія університету увічнє ім'я тисяч випускників, які загинули за Батьківщину на фронтах війни та у локальних збройних конфліктах. З нашим навчальним внеском пов'язані долі легендарних воєначальників і полководців, видатних учених-дослідників та інженер-конструкторів, славетних авіаторів, космонавтів, ракетників і зв'язківців. Найбільш цінними експонатами експозиції музею є особисті речі льотчиків космонавтів, які закінчили ХНУПС, стартові ключі від запуску ракет, космічна іграшка палітра та картина намалювана О. А. Леоновом, космонавтом, яка першим виходить у відкритий космос. Частина експозиції присвячена трічі Герою Радянського Союзу І. М. Кожедубу, який закінчив Чугуївську військову авіаційну школу льотчиків, його особисті речі (кіттель, кашет, планшетка, наессор, лягота книжка та книга "Вірність Вітчизні" з автографом автора).

Стенд, присвячений літчикам-космонавтам - випускникам університету

Космічна Іжа

Особисті речі космоната О.А.Леонова (рукавиця та шолом від скафандру)

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ТА РОЗВИТКУ КОСМОНАВТИКИ

Адреса: 03040, м. Київ, вул. М. Стельмаха, 9. Школа I-III ступенів №36
 імені С.П.Корольова міста Києва
 Телефон: 257-4062,063-2910021
 e-mail: sirius6@ukr.net

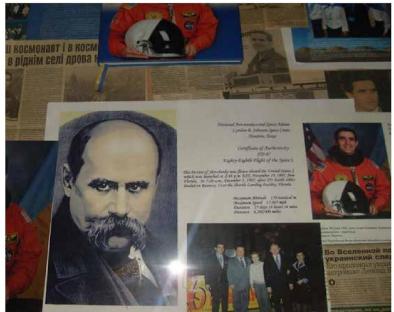
Історія створення шкільного музею бере свій початок з 1963 року. У даліх 60-х роках минулого століття «зоряним» дощем був осягній творчий та дружній союз школів і педагогів середньої школи № 36 та ще п'яти виробничиків – Київської трикотажної фабрики «Киянка». Саме тут були створені «Зоряні бригади», до складу яких були заразовані льотчики-космонавти. Коли космонавти поверталися на Землю, обов'язково відвідували свою виробницю бригаду та зустрічалися з учнями нашої школи. У скарбничці шкільного музею є унікальні фотографії зустрічей виробничиків та учнів з льотчиками-космонавтами Ю. Гагаріним, П. Поповичем, О. Леоновим, В. Терешковою, А. Ніколаєвим.

В 1985 році в школі розпочалася велика пошукова робота зі створення музею космонавтики. Наступного ж року 8 квітня 1986 року до 25-річчя польоту Ю.О.Гагаріна в школі було відкрито Музей космонавтики. Почесним гостем на відкритті музею був Герой Радянського Союзу, дублер Ю. О. Гагаріна, космонавт № 2 Титов Герман Степанович, ветерани, члени Федерації Космонавтики Української РСР.

Оновлена експозиція музею була відкрита 8 квітня 2008 року Героєм України, першим космонавтом України Леонідом Каденюком.

В музеї школи є унікальні експонати: парашут, безінерційний молоток для роботи в космосі, частини ракети, іжа космонавтів, фотографії з орбіти з автографами Л.Каденюка, автографи 24 космонавтів.

27 листопада 2009 року рішенням Київської міської ради школі за науково-пошукувую роботу та популяризацію знань про космос присвоєно ім'я видатного конструктора ракетно-космічної техніки С.П.Корольова. Шкільний Музей історії та розвитку космонавтики є сьогодні центром навчально-виховної, дослідницько-пошукової, методичної роботи. В 2017 році наказом Міністерства освіти і науки України шкільному музею історії та розвитку космонавтики присвоєно звання «Зразковий музей».

Фрагмент експозиції музею, присвячений першому космонавту незалежної України Л.К. Каденку

Фрагмент експозиції музею:
в центрі макет РН «Восток»

Прибори, які використовувалися для запуску РН «Союз»

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ МУЗЕЙ АВІАЦІЇ ТА КОСМОНАВТИКИ

Адреса: м. Чернівці, Головна вул., дім 220
Телефон: (03722) 44832

Чернівецький музей авіації та космонавтики створено в 1999 році.

Експозиція складається з двох постійно діючих розділів та виставок, які присвячуються різноманітним подіям.

На першому поверсі музею розгорнута експозиція, яка висвітлює історію авіації.

Експозиція другого поверху присвячена космічним дослідженням. Початок космічної ери – представляють моделі перших штучних супутників та ракет. Велика частина експозиції присвячена полоту в космос Юрія Гагаріна та космонавтів-пілотів КК «Восток». Багато матеріалів зібрано про космічні програми СРСР та США ЕПАС на кораблях „Союз“-„Apollo“. Це марки, поштові листівки, значки, плакати, фотокартки та масштабні моделі.

Значну частину займає експозиція, яка присвячена першому льотчику-космонавту незалежної України Леоніду Каденюку. Серед унікальних експонатів – дарунки ДКАУ, NASA, космонавтів, астронавтів тощо.

В 2004-2006 роках чернівецькими моделістами виготовлено понад 80 моделей ракет-носіїв та космічних апаратів виробництва космічних держав світу.

В експозиції представлені матеріали, тематика яких присвячена діяльності Українського молодіжного аерокосмічного об'єднання „Сузір'я“ (УМАКО „Сузір'я“) та Чернівецького міського центру УМАКО „Сузір'я“.

Фрагмент експозиції музею, присвяченої космічним дослідженням

Фрагмент експозиції музею, присвяченої космічним дослідженням

Фрагмент експозиції музею, присвяченої космічним дослідженням

ПОЛТАВСЬКИЙ МУЗЕЙ АВІАЦІЇ ТА КОСМОНАВТИКИ

Адреса: м. Полтава, Першотравневий проспект, 16
Телефон: +38 (05322) 2-90-23, 2-90-25, 095-4521440
Сайт: <http://pspace.pe.hu>

Полтавський музей авіації та космонавтики — це унікальний музей авіаційної та ракетно-космічної тематики. Музей започатковано у 1987р. за ініціативою творця ракетних двигунів академіка В.П. Глущка.

Тут зібрані унікальні матеріали, присвячені найвидатнішим подіям в аерокосмічній науці й техніці в Україні і в світі, а також у життєвому шляху та творчій спадщині визначних діячів у галузях авіації та космонавтики. Значне місце в експозиції відведено уродженцям Полтавщини та людям, діяльність яких, пов'язана з нашим краєм, висвітлена на наукова спадщина Ю. Кондратюка. Відображене внесок наших земляків у перемогу у роки Великої Вітчизняної війни, зокрема розповідається про операцію «Френтник». Розповідається про участі України у міжнародних космічних проектах.

Експозиційні розділи містяться в шести залах. Вони присвячені внеску вчених, конструкторів, спеціалістів, пов'язаних з Полтавчиною. Матеріали ознайомлюють із роками навчання, практикою, генеалогічними та іншими звязками вчених, їх внеском у розвиток аерокосмічної науки і техніки в XVIII ст. до сьогодення: Засядка О.Д., Кованська О.М., Котельников Г.С., Кондратюка Ю.В. (Шаргяє О.Г.), Победоносцева Ю.О., Кисенка М.С., Челомея та багатьох інших.

Фондові колекції налічують майже 4 тис. експонатів, архівні — понад 10 тис. одиниць, зібрані бібліотека, нагетка, відео- та інші матеріали. Серед експонатів основного фонду є предмети, що становлять значну історичну цінність.

Барельєф, присвячений Ю. Кондратюку

Фрагмент експозиції, присвячений Ю. Кондратюку

Аварійно-рятувальний скафандр «Сокіл»

Фрагмент експозиції, присвячений П. Поповичу

МУЗЕЙ РАКЕТНИХ ВІЙСЬК СТРАТЕГІЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Центральний офіс: вул. Одесська 121, Первомайськ, Миколаївська обл.
Філіял: Кіровоградська обл., Голованівський район, смт. Побузьке
Телефон: +380 5161 7-32-18, 7-32-30, 6-54-27
e-mail: muzeyraketa@ukr.net сайт: www.rvsp.net.ua

Музей Ракетних військ стратегічного призначення – один з унікальних військових музеїв заснований 30 жовтня 2001 року як філія Центрального музею Збройних Сил України (нині Національного військово-історичного музею України). Для створення музею використані бойова позиція і командний пункт ракетного полку 46 ракетної дивізії Ракетних військ стратегічного призначення.

Він являє собою бойову стартову позицію з шахтно-пусковою установкою, командним пунктом запуску ракети шахтного базування, наземним обладнанням (холодильний центр, енергоблок, вартове приміщення з автоматизованими системами охорони) і допоміжними механізмами ракетного комплексу "ОС", які збережені у первісному вигляді. На

території бойової позиції розміщена експозиція спеціальної ракетної техніки. Утримують технічне обладнання і механізми у робочому стані колишні офіцери-ракетники, які несли бойове чергування на зазначеному ракетному комплексі.

Шахтно-пускова установка являє собою шахту заглибшки 35 метрів, яка є високозахищеною фортифікаційною спорудою. Вона виконана технічно з апаратурним відсіком, захисним пристроям, стаканом. Загальна вага захисного пристрою становить 121 тонну. Безпосередньо до стакана шахти був підвішений контейнер з ракетою РС-22. Ці комплекси перебували на бойовому чергуванні з 1989 по 1999 рік. Поруч з шахтно-пусковою установкою знаходитьться макет головної частини ракети РС-22 (СС-24).

Конструкція шахти командного пункту виконана аналогічно шахті пускової установки і є так само захищеною. Її глибина становить 40 м. Командний пункт являє собою металевий контейнер завдовжки 33 м. (діаметр 3,3 м.), вага 125 т, який має 12 відсіків. У всіх відсіках знаходиться аппарата та обладнання, кожна з яких виконує свої особливі функції. Бойова обслу-

Шахтно-пускова установка 2

Зразки ракетних двигунів

Р-12

Шахтно-пускова установка

Підземний уніфікований командний пункт

га у складі 2-х чоловік постійно несла бойове чергування в 11 відсіку на 30 — метровій глибині протягом 6 годин почергово. Для доставки бойової обслуги до місця бойового чергування в командний пункт використовувався вантажопасажирський ліфт. Командний пункт міг надійно функціонувати в різних умовах, у тому числі в автономному режимі протягом 45 діб.

Вартові приміщення призначалися для охорони і оборони об'єктів позиційного району. Вартове приміщення – це споруда, яка складається з підземної та наземної частин. Вхід у вартове приміщення здійснюється через люк патерни. Зміна у кількості 2-х чоловік несла бойове чергування протягом тижня і постійно знаходилась в середині вартового приміщення. На даху вартового приміщення встановлена баштово-кулеметна установка, в якій знаходиться кулемет Калашникова ПКТ. Така ж баштово-кулеметна установка знаходитьться на даху споруди № 6, в якій перебувала чергова зміна.

На території бойової зони є експозиція спеціальної техніки для обслуговування ракетної бойової позиції.

Експозиційні зали музею розкривають відвідувачам історію 46-ї ракетної Ніжинської орендів Жовтневої Революції Червонопрапорної дивізії. Дивізія розпочала бойовий шлях у роки Другої світової війни і завершила його у жовтні 2001 року, залишивши для нащадків Музей Ракетних військ стратегічного призначення. Музей Ракетних військ стратегічного призначення – це винятковий музей, єдиний у Європі та країнах СНД. Справжність його експозицій нагадує, яка небезпека і сьогодні ще загрожує світові.

**ШКІЛЬНИЙ МУЗЕЙ «БУКОВИНА – КРАЙ КОСМІЧНИЙ»
КЛІШКОВЕЦЬКОГО ОПОРНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ІМЕНІ ЛЕОНІДА КАДЕНЮКА**

Адреса: Україна, Чернівецька область, Хотинський район, с.Клішківці, вул. Струмінського, 2
Телефон: 0373131290, 0373131194
E-mail: klishkivizi_shkola@ukr.net

Цей шкільний музей – один зі 122 музеїв краю, створених на базі освітніх закладів, відкрито 30 серпня 1999 року.

Ідея створення присвячена життєвому і професійному шляху випускника школи 1965 р., Героя України, космонавта Леоніда Каденюка. Метою створення музею є популяризація досягнень першого космонавта незалежної України, формування активної життєвої позиції, підсприятування патріотизму, працевлібності у шкільній молоді.

Нині експозиція складається з таких розділів:

- Хлопчина з Галичинки;
- Шлях, довжиною в тридцять років;
- Зустрічі на рідній Землі;
- Дослідження Космосу;
- Післяпольотна діяльність космонавта.

В музеї зібрано більше 120 експонатів, серед яких фотографії, документи, комплект льотного спорядження, макети орбітальних станцій, моделі літаків, книги, «корній ящик» - самописець, картини, подаровані космонавту та ін.

За роки функціонування музею його відвідували більше п'яти тисяч гостей з різних куточків нашої держави, освітянин з усіх областей, делегацій з-за кордону. Вже стало добром традицією напередодні Дня космонавтики проводити екскурсії для бажаючих односельчан, учнів, а також вікторини, конкурсів кросвордов на космічну тематику.

Неодноразово екскурсії в музеї проводив сам Леонід Каденюк. Серед відгуків є і його записи від 29.08.1999р. у якому закладено великий символічний зміст:

«Дорога в життя починається зі школи. І я надія, вдячній нашій колишній всесвітірній школі №2 за те, що вона стала для мене початком моєї дороги в космос.

Бажаю своїм юним землякам, кожному знайти свою щасливу дорогу в житті, яка починається з нашої нової прекрасної школи!».

Макет Міжнародної космічної станції

Стенд «Хлопчина з Галичинки»

Льотне спорядження льотчика – винищувача

Макет космічної станції «Мір»

МЕМОРИАЛЬНИЙ МУЗЕЙ МИКОЛАЇ КИБАЛЬЧИЧА
(відділ Коропського регіонального історико-археологічного музею)

Адреса: Україна, Чернігівська обл., смт. Короп, пров. Кибальчича, 18
Тел: +38 04656 2-17-07

Меморіальний музей Миколи Кибальчича розміщений у відреставрованому родинному будинку Кибальчичів. Тут 19 (31) жовтня 1853 року народився Микола Іванович Кибальчич.

У витоків музею стояло подружжя митців: Олена Лукаш та Микола Гара-Жук, які мешкали в Коропі у післявоєнний час. Музей був відкрито 20 січня 1960 року. В один з кімнат представлено життя та діяльність М.І. Кибальчича, винахідника першого в світі реактивного літального апарату. Проект цього апарату винахідник накреслив гудзиком на стіні тюремної камери, куди потрапив за бібвество Олександра II.

У другій кімнаті репрезентовані досягнення в галузі радянської космонавтики, фотографії 9 космонавтів, які були випускниками Чернігівського військового училища льотчиків. Серед них перший льотчик-космонавт незалежної України Л.К. Каденюк, який двічі відвідав меморіальну садибу.

Пам'ятник Миколі Кибальчичу

Модель літального реактивного апарату виготовленого за проектом Миколи Кибальчича

Фрагмент меморіальної частини експозиції музею Миколи Кибальчича

МУЗЕЙ ДНВП «ОБ'ЄДНАННЯ КОМУНАР»

Адреса: Україна, 61070, м. Харків, вул. Рудика, 8
Телефон: (057) 707-01-72, 315-01-69
E-mail: kommunar@tvset.com.ua

Музей ДНВП (державне навчально-виробниче підприємство) «Об'єднання Комунар» було відкрито у 1992 році до 65-річниці заснування підприємства.

У музеї представлено телевізійне виробництво. Його експозиція знайомить відвідувачів з такими напрямками діяльності підприємства:

- історія дитячої трудової комуни під керівництвом А.С. Макаренка;
- історія створення виробництв, які були засновані на базі комуни, а в подальшому розвинулись у промисловий комбінат і державні союзні заводи №296 (1940 р.) та «Електроінструмент» (1946 - 1951 рр.);
- історія заснування заводу №897 і його розвиток у виробниче об'єднання «Комунар» — перше в СРСР підприємство серійного виготовлення апаратури для систем управління оборонними стратегічними ракетами та космічними носіями;
- історія розвитку радянської космонавтики та участі комунарів у освоєнні космічного простору;
- створення у 1954 році на ДНВП «Об'єднання Комунар» виробництва радіо- та телевізійної техніки та інших технічних виробів.

Експозиція музею постійно поповнюється новими видами продукції підприємства та відзнаками за якість виробів.

Фрагмент експозиції

Сертифікати якості та відзнаки
ДНВП «Об'єднання Комунар»

Фрагмент експозиції

МУЗЕЙ ПАТ «ХАРТРОН»

Адреса: м. Харків, вул. Академіка Проскури, 1
Телефон: (057) 760-32-66 (профком)

Музей ПАТ «Хартрон» складається з трьох експозиційних залів: «Історія ПАТ «Хартрон», «Вироби та системи керування» та «Апаратура системи управління». Музей історії підприємства, створений ветеранами-ентузіастами заводу, розповідає про історію становлення та досягнень ракетно-космічної галузі СРСР та України.

Фрагмент експозиції

Фрагмент експозиції

Фрагмент експозиції

Фрагмент експозиції

Музей «Космос»

Адреса: м. Ялта, вул. Ленінградська, 4
Телефон: 0654) 36-39-80, (0654) 36-39-90

Після пам'ятного відвідування «Артеку» Ю. О. Гагаріним та Г.С. Титовим 23 вересня 1961 року налагодились тісні зв'язки піонерського табору з космічним центром. «Артеку» були подаровані цінні експонати: тренувальний скафандр Ю. О. Гагаріна, стабілізуючий парашут КК «Восток», тренувальний манекен «Іван Іванович», повітійний скафандр Олексія Леонова, скафандр собачки Чернушки, авторучка космонавта Валерія Кубасова, яка побувала в космосі під час спільного польоту кораблів «Союз» та «Аполлон», крісло спускового апарату одного з перших космічних кораблів, макет першого штучного супутника Землі та багато інших цінних реліквій.

Юрій Гагарін був ініціатором і активним учасником створення музею «Космос». Музей розміщений в залах артеківського палацу «Сук-Сү». Тут можна відчути себе членом загону космонавтів та виникнути свої фізичні можливості на двох тренажерах-кріслах, подарованих льотчиками-космонавтами Павлом Беляєвим та Юрієм Романенком.

В одному з заїздів музею знаходиться «Луноход-1» - перший самохідний апарат, висаджений на поверхні Місяця (всего таких апаратів було виготовлено три). У 70-ті роки «Луноход-1» привіз для космічної виставки льотчик-космонавт Валерій Биковський.

Фрагмент експозиції, присвяченої Ю.О. Гагаріну

Фрагмент експозиції з оригіналом самохідного апарату Луноход-1

МУЗЕЙ КОСМОСУ ІМЕНІ ЛЕОНІДА КАДЕНЮКА

Адреса: Кіївська 17а, с. Реваківці, Чернівецька область, 59333
Телефон: 050 374 8716

Музей космосу імені Леоніда Каденюка знаходиться у Центрі культури «Буковинська Троя». Він був відкритий 21 листопада 2018 р. у день відзначення 21-ї річниці польоту першого космонавта незалежної України Леоніда Каденюка. Головною метою його заснування є популяризація теми космосу та тисячолітніх знань про нього.

Під час відкриття музею відбувся форум, на якому директором Музею космонавтики ім. С.П. Корольова Іринкою Дичук та керівником Центру «Буковинська Троя» Володимиром Воронюком був підписаний меморандум про надання новоствореному музею статусу Науково-методичної філії Музею космонавтики ім. С.П. Корольова Житомирської обласної ради.

Стенд, присвячений
Леоніду Каденюку

Стендо, присвячений початку
космічної ери

Фрагмент експозиції

МУЗЕЙ КОСМОНАВТИКИ ІМ. П.Р. ПОПОВИЧА
(Білоцерківське професійно-технічне училище № 5)

Адреса: вул. Карбішева, 9-а, м. Біла Церква, Київська обл., 09109
Тел. : (04563) 6-24-88, (04563) 24-74
Сайт: bptu.kiev.ua Ел. пошта:5ptu@ukr.net

Музей космонавтики ім. П.Р. Поповича було засновано у 1977 році постановою Білоцерківського міськвиконкому на базі професійно-технічного училища №5, в якому льотчик-космонавт, двічі Герой Радянського Союзу, генерал-майор авіації П.Р.Попович здобув професію столяра-чертвонодеревника.

На відкритті музею був присутній сам космонавт, який залишив перший запис у книзі почесних гостей. Тоді Павло Романович передав до музею особисті речі: скафандр, яким користувався під час другого польоту в космос, костюм для роботи в невагомості, скафандр для аварійного приводнення, парадний кітель, радіостанцію, туби з космічною їжею, документи, фотографії та багато інших цікавих речей.

Музей став центром виховної роботи в училищі. У музеї систематично проводяться тематичні та оглядові екскурсії для гостей та учнів училища.

Фрагмент експозиції, в центрі - амортизаційне космічне крісло

Їжа космонавтів

Почесні грамоти, дипломи, справи про рекорди П.Р. Поповича

**МУЗЕЙ КОСМОНАВТИКИ ТА УФОЛОГІЇ
ХАРКІВСЬКОГО ПЛАНЕТАРІЮ ІМ. Ю.О. ГАГАРІНА**

Адреса: м. Харків, вул. Кравцова, 15
Телефон: (057) 705-00-19, 705-00-20, 705-00-21

Сайт: www.planetarium-kharkov.org Ел. пошта: kharkov-planetarium@rambler.ru

В березні 2008 р. у Харкові відкрив свої двері перший в Україні Музей космонавтики та уфології. Серед його експонатів чотириметрові фігури прибульців, моделі літаючих тарілок, зроблені на основі свідчень очевидців та фотографій НЛО. Музей розташований у Харківському планетарію ім. Ю.О. Гагаріна, який є членом Міжнародної асоціації планетаріїв та Аерокосмічного товариства України.

У музеї представлені матеріали про аномальні зони планети, послання землян іншим цивілізаціям, метеорити, астрономічні дані про можливості життя на інших планетах, спостереження літальників та космонавтів, знімки NASA. Музейні експонати дозволяють осягнути особливу роль космонавтики у розгадуванні космічних таємниць, встановлюють зв'язок між минулим, сьогоденням та майбутнім земної цивілізації.

Фрагмент експозиції, присвячений дослідженняю Місяця

Фрагмент експозиції